

การปลูกฝังกรอบความคิด เรื่อง ความรู้คู่คุณธรรม ให้กับนักศึกษาปริญญาตรี
โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

The Mindset Cultivation of Knowledge with Virtue for Bachelor's Degree Students
by Using the Philosophy of Sufficiency Economy

สุบิน ยुरะรัช *

Subin Yurarach

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาระดับของการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต (2) เพื่อวิเคราะห์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต และ (3) เพื่อนำเสนอแนวทางการปลูกฝังกรอบความคิดเรื่อง ความรู้คู่คุณธรรม การวิจัยเชิงปริมาณ ตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 390 คน การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 คน เครื่องมือวิจัยมี 3 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบบันทึกภาคสนาม ผลการวิจัยพบว่า (1) นักศึกษาใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับมากโดยนำหลักของความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนและการใช้ชีวิต (2) ความมุ่งมั่นมีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต การรับรู้ผลของพฤติกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อความมุ่งมั่น และมีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้ผลของพฤติกรรมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (3) แนวทางการปลูกฝังกรอบความคิด เรื่อง ความรู้คู่คุณธรรม มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การบ่มเพาะ (2) การสร้างการรับรู้ (3) การฝึกปฏิบัติ (4) การถอดบทเรียน และ (5) การสร้างองค์ความรู้และองค์ความคิด โดยดำเนินการผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้

คำสำคัญ : ความรู้คู่คุณธรรม, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, การวิเคราะห์เส้นทาง, กรอบความคิด

* อาจารย์ประจำศูนย์ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม

* Lecturer in Research Facilitation and Development Center, Sripatum University

Email: subin.yu@spu.ac.th

หมายเหตุ : งานวิจัยนี้ได้รับทุนจากมหาวิทยาลัยศรีปทุม

Abstract

Three main objectives of this research were (1) to study the level of the use of Philosophy of Sufficiency Economy (PSE) for living, (2) to analyze the variables effecting on the use of PSE for living, and (3) to propose the guidelines of the mindset cultivation of “Knowledge with Virtue” by using PSE. For quantitative analysis (QUAN), the sample consisted of the 390 bachelor’s degree students. For qualitative analysis (qual), the sample consisted of six key informants. Three types of research instruments were included: a questionnaire, an in-depth interview form, and a field note. The research findings were as follows: (1) PSE was used by the students at high level by applying the principles of Moderation, Reasonableness, and Self-Immunity to their study and living, (2) intention directly effects on the use of PSE for living, behavioral perception directly effects on the intention and on attitude towards the use of PSE for living, the behavioral perception indirectly effects on the use of PSE for living, and (3) the guidelines of mindset cultivation of knowledge with virtue were five steps comprising Step 1: Incubation, Step 2: Perception, Step 3: Exercise, Step 4: Lesson Learned, and Step 5: Construction of Knowledge and Thinking Bodies by carrying out through the teaching and learning process in which the Philosophy of Sufficiency Economy is applied.

Keywords: knowledge with virtue, philosophy of sufficiency economy, path analysis, mindset

บทนำ

ที่ผ่านมาสังคมไทยมีข่าวเกี่ยวกับบัณฑิตกระทำความผิดเพราะขาดคุณธรรมออกอย่างต่อเนื่อง ปัญหาบัณฑิตขาดคุณธรรมนี้ถือว่าส่งผลกระทบต่อสังคมไทย เช่น (1) กรณีนักศึกษาระดับปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งลอกวิทยานิพนธ์ และสภามหาวิทยาลัยได้ดำเนินการถอดถอนปริญญา โดยผู้ลอกวิทยานิพนธ์มีตำแหน่งเป็นข้าราชการ กรมศิลปากร (มติชนออนไลน์, 2559) (2) กรณีสภามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งถอดถอนปริญญาเอก โดยผู้ถูกถอดถอนมีตำแหน่งที่สำคัญระดับชาติ (Thaipublica กล้าพูดความจริง, 2559) (3) กรณีครุสภาประกาศขึ้นบัญชีดำมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในความผิดฐานขายใบประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ซึ่งสะท้อนให้เห็นการขาดคุณธรรมอย่างชัดเจน และความเสื่อมของระบบการศึกษาไทย (สำนักข่าวอิศรา, 2559) (4) กรณีพิธีกรชื่อดังทำร้ายร่างกายคู่กรณีที่ขับรถมาชนท้ายรถยนต์ (Sanook, 2559) เป็นต้น จากข้อมูลดังกล่าวมา แสดงให้เห็นว่า ในสังคมไทยอาจมีบัณฑิต มหาบัณฑิต หรือดุษฎีบัณฑิต บางคนก็อาจมีความรู้แต่ยังขาดคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิต เรื่องราวต่าง ๆ เหล่านี้ที่ยกมาเป็นกรณีตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า “สังคมไทย” ไม่ใช่ต้องการแค่คนเก่ง แต่ความเก่งควรจะมาคู่กับความดี ดังนั้นบัณฑิตไทยที่สังคมคาดหวังควรมีคุณลักษณะสำคัญดังกล่าวกว่าทั้ง 2 ประการ ซึ่งคุณลักษณะด้านความรู้ (knowledge) และคุณธรรม (morality) นี้ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญของการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ตามแนวพระบรมราโชวาทที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงให้ไว้สำหรับคนไทยทุกคน กล่าวคือปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความพอประมาณ (moderation)

ความมีเหตุผล (reasonableness) และการมีภูมิคุ้มกัน (self-immunity) โดยการดำเนินการตามหลักทั้ง 3 ท่วงดังกล่าว จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข 2 ประการ คือ ความรู้และคุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตไทยให้มีความรู้คู่คุณธรรมนั้นมีความสำคัญ คุณลักษณะด้านความรู้และคุณธรรมของบัณฑิต มีกล่าวถึงไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education-TQF: HEd) ซึ่งได้กำหนดผลการเรียนรู้ (learning outcome) ของบัณฑิตไว้ 5 ด้าน ได้แก่ (1) คุณธรรม จริยธรรม (2) ความรู้ (3) ทักษะทางปัญญา (4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ (5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ก็ได้ให้ความสำคัญโดยกำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาในด้านผู้เรียนไว้ว่า ผู้เรียนจะต้องมีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามหลัก 3Rs 8Cs ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้ครอบคลุมในการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้และด้านคุณธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ข้อ 4 (1) มาตรฐานที่ 1 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน ก็ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้เรียนไว้ชัดเจน เช่น ในข้อ (1.1) ระบุว่า “เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และความรอบรู้ด้านต่าง ๆ ในการสร้างสัมมาอาชีพ ความมั่นคงและคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเป็นผู้มีคุณธรรม ความเพียร มุ่งมั่น มานะ บากบั่น และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ” เป็นต้น ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านความรู้และด้านคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งก็นำแนวคิดเรื่อง “ความรู้คู่คุณธรรม” มากำหนดเป็นคติพจน์ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2564) ดังนั้น การผลิตบัณฑิตจึงไม่ใช่แค่หวังที่จะพัฒนาแค่ความรู้เพียงอย่างเดียว แต่การพัฒนาคนให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์นั้นควรจะพัฒนาด้านความดีหรือด้านคุณธรรม จริยธรรมควบคู่ไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

คุณภาพของบัณฑิตไทยตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561-2580 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ไม่ได้เน้นแค่คุณภาพด้านความเก่ง แต่ยังให้ความสำคัญกับคุณภาพด้านความดีไปพร้อมกันด้วย คุณลักษณะที่แผนฯ ฉบับนี้ได้กำหนดไว้ คือ “ความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (compassion)” ซึ่งถือได้ว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน โดยวิสัยทัศน์ของแผนฯ ฉบับนี้คือ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” จากวิสัยทัศน์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าบัณฑิตไทยจะมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้นั้นส่วนหนึ่งน่าจะมาจากการใช้ชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Philosophy of Sufficiency Economy) ซึ่งแผนฯ ฉบับนี้ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “คนทุกช่วงวัยจะต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตเพิ่มขึ้น” ดังนั้น หากผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ก็น่าที่จะสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรมจริยธรรมได้ไม่ยากนัก

ในปัจจุบัน การน้อมนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในระดับอุดมศึกษามีอยู่ 2 ลักษณะ คือ การบริหารมหาวิทยาลัยตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สุรเจต ไชยพันธ์พงษ์, 2560) และการน้อมนำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การเรียนการสอนในหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555; ปรียานุช ธรรมปียา, 2555) สำหรับตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี (2564) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “มหาวิทยาลัยพลังแผ่นดิน สร้างแผ่นดินด้วยภูมิปัญญาให้เป็นพลัง ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (2564) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “จะเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำด้านอาหาร การท่องเที่ยว และสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น” และมหาวิทยาลัยได้กำหนดพันธกิจ 2 ข้อที่เกี่ยวข้องไว้ว่า “น้อมนำแนวพระราชดำริเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและให้บริการวิชาการ โดยร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน สังคม ประเทศชาติ และเผยแพร่สู่สากล” และ “เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการร่วมสมัยตามหลักธรรมาภิบาลด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นต้น

การวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรี และวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีต่อพฤติกรรมการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยผลการวิจัยจะนำมาสู่การเสนอแนวทางการปลูกฝังกรอบความคิด เรื่อง ความรู้คู่คุณธรรม ให้กับนักศึกษาปริญญาตรี เพราะบัณฑิตไทยที่ดีไม่ควรมีแค่ความเก่งเท่านั้น แต่การมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องพัฒนาไปคู่กัน

วัตถุประสงค์

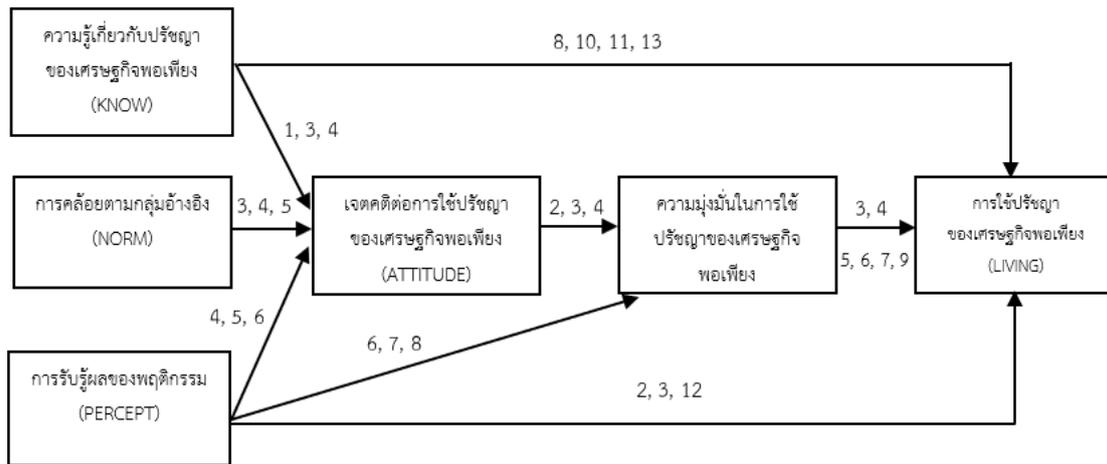
1. เพื่อศึกษาระดับการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรี
2. เพื่อวิเคราะห์ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรี
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการปลูกฝังกรอบความคิดเรื่อง ความรู้คู่คุณธรรม ให้กับนักศึกษาปริญญาตรี โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยมาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย (1) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำเสนอโดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) (2) ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการทำนายพฤติกรรม ได้แก่ ทฤษฎีของ Rokeach (1968) ทฤษฎีของ Wicker (1971) ทฤษฎีของ Triandis (1971) ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของ Fishbein and Ajzen (1980) ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ Ajzen (1991) และทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่ปรับปรุงโดย Sideridis and Kaissidis-Rodafinos (2001) ตลอดจนการสังเคราะห์ตัวแปรต่าง ๆ จากผลงานวิจัยในอดีต ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

หมายเหตุ

1. Rokeach (1968)	6. Ajzen (1991)	11. วิสาखा ภูจินดา และ วิวัฒน์ แก้วดวงเล็ก (2558)
2. Wicker (1971)	7. Sideridis and Kaissidis-Rodafinos (2001)	12. ทิวเมฆ นาวาบุญนิยม (2558)
3. Triandis (1971)	8. Wanasilp and Tangvitoontham (2015)	13. ชูชัย พิทักษ์เมืองแมน (2553)
4. Fishbein and Ajzen (1975)	9. Choochom (2015)	
5. Fishbein and Ajzen (1980)	10. บุษกร คำโสม และ ศุภกัญญา จันทรุกษา (2558)	

วิธีการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ออกแบบโดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed-methods research) ประเภทการออกแบบการวิจัยเชิงอธิบาย (explanatory design) (Creswell & Plano Clark, 2007) โดยมีหน่วยวิเคราะห์ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย การวิจัยเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (field study) โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participatory observation)

ประชากรและตัวอย่าง

1. เชิงปริมาณ ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 1,669,361 คน ตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 400 คน กำหนดขนาดตัวอย่างตามแนวคิดของ นางลักษณ์ วิรัชชัย (2542) Hair et al. (2018) และ Schumacker and Lomax (2016) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) นอกจากนี้ ตัวอย่างที่เก็บได้จริงจำนวน 390 คน คิดเป็นร้อยละ 97.50

2. เชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย (1) ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่ดูแลงานด้านกิจการนักศึกษา จำนวน 3 คน (2) พ่อแม่หรือผู้ปกครองนักศึกษา จำนวน 3 คน และ (3) ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 3 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (purposive selection)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ฉบับ ได้แก่ (1) แบบสอบถาม (2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และ (3) แบบบันทึกภาคสนาม การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม พบว่า คุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66-1.00 ส่วนคุณภาพด้านความเที่ยง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับตัวอย่างนักศึกษาจำนวน 30 คน ในส่วนของแบบประเมินที่มีลักษณะเป็นแบบประเมินรวมค่าใช้วิธีการวิเคราะห์ความเที่ยงด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่ามีค่า α อยู่ระหว่าง 0.90-0.95 สำหรับแบบทดสอบความรู้ใช้การตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงด้วยสูตร KR20 พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามโดยใช้วิธีการส่งและรับกลับทางอีเมล และ/หรือทางไปรษณีย์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองในสนามวิจัย ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participatory observation) ในสนามวิจัย สนามวิจัยที่เลือก คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยมีเกณฑ์ในการเลือก คือ (1) เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ริเริ่มให้มีการสอนวิชา ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาที่ยั่งยืน ในระดับปริญญาตรี และ (2) จังหวัดเพชรบุรีมีโครงการในพระราชดำริที่ดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวนมาก เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น และ (3) ยินดีให้ความร่วมมือกับผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงบรรยายและการวิเคราะห์เส้นทาง ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกตในสนามวิจัย ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการศึกษา (theme analysis)

ผลการวิจัย

1. ระดับการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรี

นักศึกษาปริญญาตรีมีการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต (LIVING) อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับอีก 3 ตัวแปร ได้แก่ (1) ความมุ่งมั่นในการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต (INTENT) (2) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (NORM) และ (3) การรับรู้ผลของพฤติกรรม (PERCEPT) ส่วนตัวแปรที่มีคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด คือ เจตคติของนักศึกษาปริญญาตรีต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต (ATTITUDE) ส่วนตัวแปรที่มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง คือ ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (KNOW) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1

ค่าสถิติเชิงบรรยายของตัวแปรในการวิจัย (n =390)

ตัวแปร	M	SD	Min	Max	Sk	Kur	แปลผล
LIVING	3.79	0.49	1.83	5.00	-0.52	0.49	มาก
INTENT	4.66	0.92	1.83	7.00	-0.23	-0.35	มาก
KNOW	3.04	1.01	0.00	5.00	0.24	-0.75	ปานกลาง
ATTITUDE	1.92	0.95	-2.13	3.00	-1.09	0.96	มากที่สุด
NORM	1.74	1.01	-1.67	3.00	-0.53	-0.55	มาก
PERCEPT	5.56	1.18	1.00	7.00	-0.86	0.24	มาก

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาตามสังกัดของนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า นักศึกษาปริญญาตรีในทุกสังกัด ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรีที่มาจากมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเอกชน และมหาวิทยาลัย ดังแสดงในตารางที่ 2

ตาราง 2

ค่าสถิติเชิงบรรยายของตัวแปรในการวิจัยจำแนกตามสังกัด (n =390)

ตัวแปร	ม.รัฐ (n = 84)		แปลผล	ม.ในกำกับ รัฐ (n = 87)		แปลผล	ม.เอกชน (n = 82)		แปลผล	มรภ. (n = 62)		แปลผล	มทร. (n = 75)		แปลผล
	M	SD		M	SD		M	SD		M	SD		M	SD	
	LIVING	3.64		0.51	มาก		3.87	0.44		มาก	3.92		0.41	มาก	
INTENT	4.54	0.94	ปาน กลาง	4.89	0.83	มาก	4.74	0.90	มาก	4.29	0.92	ปาน กลาง	4.75	0.95	มาก
KNOW	3.17	1.04	ปาน กลาง	3.39	1.06	ปาน กลาง	2.68	0.90	ปาน กลาง	2.71	0.98	ปาน กลาง	3.17	0.86	ปาน กลาง
ATTITUDE	1.83	0.90	มากที่สุด	2.18	0.71	มากที่สุด	1.89	1.03	มากที่สุด	1.43	1.20	มากที่สุด	2.14	0.79	มากที่สุด
NORM	1.70	0.95	มากที่สุด	1.88	0.93	มากที่สุด	1.56	1.09	มากที่สุด	1.41	1.15	มากที่สุด	2.09	0.86	มากที่สุด
PERCEPT	5.30	1.23	มากที่สุด	5.91	0.82	มากที่สุด	5.61	1.06	มากที่สุด	4.89	1.56	มากที่สุด	5.95	0.95	มากที่สุด

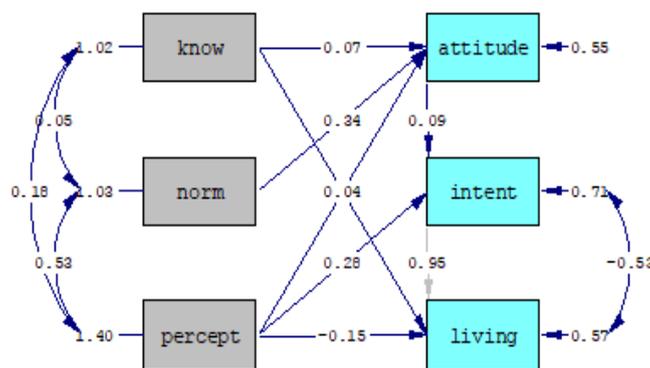
2. ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรี ข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ในส่วนนี้จะนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดแนวทางการปลูกฝังกรอบความคิดเรื่องความรู้คู่คุณธรรม

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต พบว่า (1) ความมุ่งมั่นในการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตมีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตโดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (effect coefficient) เท่ากับ 0.95 (2) เจตคติต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตโดยผ่านตัวแปรความมุ่งมั่นในการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.09 (3) การรับรู้ผลของพฤติกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อความมุ่งมั่นในการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.28 และมีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.30

นอกจากนี้พบว่า การรับรู้ผลของพฤติกรรมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตโดยส่งผ่านตัวแปรความมุ่งมั่นในการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตโดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.29 (4) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.34 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต โดยส่งผ่านตัวแปรเจตคติต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต และตัวแปรความมุ่งมั่นในการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต (5) ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต และการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต

ภาพ 2

ผลการวิเคราะห์เส้นทางของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Chi-Square=2.00, df=4, P-value=0.73489, RMSEA=0.000

3. แนวทางการปลูกฝังกรอบความคิดเรื่อง “ความรู้คู่คุณธรรม” ให้กับนักศึกษาปริญญาตรี โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการเก็บข้อมูลภาคสนาม สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกมีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริง (theory into practice) ส่วนการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยเลือกมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเป็นกรณีศึกษา สำหรับผลการสัมภาษณ์บุคคล 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ผู้แทนมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่ดูแลงานด้านกิจการนักศึกษา (2) พ่อแม่หรือผู้ปกครองนักศึกษา และ (3) ผู้ใช้บัณฑิต และผลการสังเกตในสนามวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริง (theory into practice) ผู้วิจัยได้นำมาเขียนสรุปเป็นผลการวิจัย ได้ดังตาราง 5

ตาราง 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและผลการสังเกตในสนามวิจัยจำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

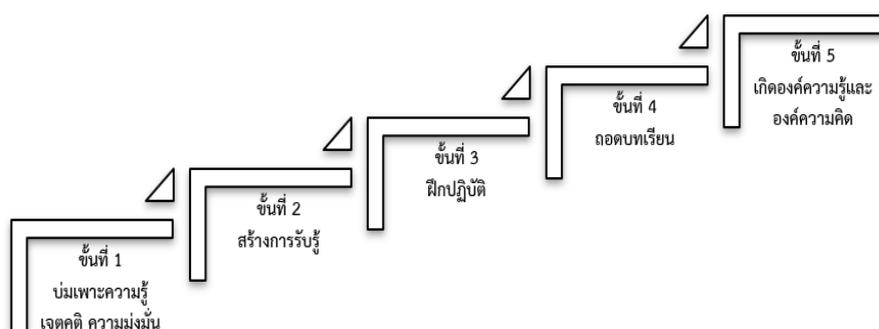
กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
1. ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่ดูแลงานด้านกิจการนักศึกษา	กิจกรรม/โครงการที่ปลูกฝังแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี	การมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการทำกิจกรรมหรือโครงการ	การปลูกฝังแนวคิดเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีดำเนินการ ได้ใช้ “โรมะขามโมเดล” เป็นสื่อในการเรียนการสอน โดยให้นักศึกษาลงมือทำกับชาวบ้าน เมื่อนักศึกษาได้ลงมือปลูกข้าวเอง จะทำให้เกิดความรักในแผ่นดินเกิดมากยิ่งขึ้น เห็นความลำบากของชาวนา เห็นความทุกข์ทรมานในหลวง สิ่งเหล่านี้จะหล่อหลอมให้นักศึกษาเติบโตไปเป็นคนดีที่มีความสุขอย่างยั่งยืนต่อไป
2. พ่อแม่หรือผู้ปกครองนักศึกษา	เงื่อนไขของการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต	ความรู้และคุณธรรม	โครงการฯ ที่ มรภ. เพชรบุรีดำเนินการ จะช่วยให้ลูกหลานได้เข้าใจว่าการนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน จะต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมประกอบกัน มีแต่ความรู้อย่างเดียวไม่ได้ หรือมีแต่คุณธรรมอย่างเดียวก็ไม่ได้ ต้องมีให้ครบทั้ง 2 ประการ จะส่งผลให้การทำงาน การใช้ชีวิต หรือการทำกิจการใดประสบความสำเร็จและมีความสุข
3. ผู้ใช้บัณฑิต	คุณลักษณะของบัณฑิต	คุณลักษณะที่สถานประกอบการต้องการ	บัณฑิตที่ผ่านการเรียนวิชาศาสตร์พระราชากับการพัฒนาที่ยั่งยืนจะทำให้ได้รับการปลูกฝังแนวคิดเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ และคุณธรรมไปพร้อมกัน เมื่อจบมาแล้วสามารถทำงานในชีวิตจริงได้ เป็นที่ต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน เพราะต้องการทั้งคนดีและคนเก่งที่อยู่ในคนคนเดียว

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณร่วมกับข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำให้ได้แนวทางการปลูกฝังกรอบความคิดเรื่อง ความรู้คู่คุณธรรม จำนวน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ปมเพาะความรู้ เจตคติ และ

ความมุ่งมั่นของนักศึกษาที่มีต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิต ขั้นตอนที่ 2 สร้าง การรับรู้ ข้อดีหรือประโยชน์ของการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ขั้นตอนที่ 3 ฝึกปฏิบัติ ให้นักศึกษา ลงมือทำหรือฝึกปฏิบัติด้วยตนเองในโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นตอนที่ 4 ถอดบทเรียน จากการเรียนรู้ในห้องเรียน และนอกห้องเรียน และเผยแพร่องค์ความรู้ และองค์ความคิด ที่ได้รับผ่านสื่อ ขั้นตอนที่ 5 เกิดองค์ความรู้และองค์ความคิด (ความรู้คู่คุณธรรม) ในการดำเนินชีวิต อันเนื่องมาจากการเรียนรู้และฝึกฝนการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต

ภาพ 3

กระบวนการแบบขั้นบันไดของการปลูกฝังกรอบความคิด เรื่อง ความรู้คู่คุณธรรม (ที่มา: ผู้วิจัย)

จากภาพ 3 แนวทางการปลูกฝังกรอบความคิดเรื่อง ความรู้คู่คุณธรรม ให้กับนักศึกษาปริญญาตรี มีจำนวน 5 ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 บ่มเพาะความรู้ เจตคติ และความมุ่งมั่นของนักศึกษาที่มีต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยอาศัยเทคโนโลยีและสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบ่มเพาะ นักศึกษาในขั้นตอนนี้ ได้แก่ (1) อาจารย์มหาวิทยาลัยที่สอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์พระราชา หรือ (2) ผู้รู้ที่ ทำงานใกล้ชิดกับในหลวงรัชกาลที่ 9 ยกตัวอย่างเช่น ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ดร.ปราโมทย์ ไหม้กลัด เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 สร้างการรับรู้ ข้อดีหรือประโยชน์ของการนำ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ไปใช้ โดยการเสริมแรงจากพ่อแม่/ผู้ปกครอง อาจารย์ และเพื่อน ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างการรับรู้ให้กับ นักศึกษามี 2 กลุ่มที่ต้องทำงานร่วมมือกัน ได้แก่ (1) อาจารย์มหาวิทยาลัยที่สอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ พระราชา และ (2) พ่อแม่/ผู้ปกครอง อาจารย์ และเพื่อน

ขั้นตอนที่ 3 ฝึกปฏิบัติ ให้นักศึกษาลงมือทำด้วยตนเองในโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในขั้นตอนนี้ ได้แก่ (1) อาจารย์ที่สอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ พระราชา และ (2) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการพระราชดำริต่าง ๆ เช่น ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน เกษตร อำเภอกอ เกษตรกร ฯลฯ ทั้งนี้การดำเนินการอาจใช้วิธีบูรณาการอยู่ในรูปแบบของการเรียนการสอนในรายวิชา ศึกษาทั่วไป เช่น วิทยาศาสตร์พระราชากับการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ มรภ. เพชรบุรี ดำเนินการ เป็นต้น และต้อง อาศัยเครือข่ายความร่วมมือต่าง ๆ และพื้นที่ในการฝึก อาจจะเป็นชุมชนเมืองหรือชุมชนท้องถิ่นก็ได้

ขั้นตอนที่ 4 ถอดบทเรียน จากการเรียนรู้ในห้องเรียน และนอกห้องเรียน และเผยแพร่องค์ความรู้ และองค์ความคิด ที่ได้รับผ่านสื่อต่าง ๆ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในขั้นตอนนี้ ได้แก่ (1) อาจารย์มหาวิทยาลัยที่สอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์พระราชา และ (2) นักศึกษาปริญญาตรีที่ร่วมโครงการ

ขั้นตอนที่ 5 เกิดองค์ความรู้และองค์ความคิด (ความรู้คู่คุณธรรม) ในการดำเนินชีวิต อันเนื่องมาจากการเรียนรู้และฝึกฝนการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในขั้นตอนนี้คือ นักศึกษาปริญญาตรีที่ร่วมโครงการ

โดยสรุป แนวทางการปลูกฝังกรอบความคิดเรื่อง “ความรู้คู่คุณธรรม” มีลักษณะเป็นกระบวนการ 5 ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ปมเพาะ รับรู้ ฝึกฝน ถอดบทเรียน และเกิดองค์ความรู้และองค์ความคิด ตามลำดับการปลูกฝังกรอบความคิด เรื่อง ความรู้คู่คุณธรรม จำเป็นที่จะต้องทำไปตามลำดับขั้นตอน ไม่สามารถข้ามขั้นได้ (milestones) โดยผ่านการเรียนรู้เนื้อหา (content) และวิธีการ (method) ของการทำกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่าง ๆ

อภิปรายผล

1. การใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตมีคะแนนอยู่ในระดับมาก แต่ที่น่าสนใจคือ ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวทำให้ทราบว่า นักศึกษาปริญญาตรียังคงมีความรู้ความเข้าใจในหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่มากนัก น่าจะต้องมีการเรียนรู้และปมเพาะให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ได้ชี้ให้เห็นว่าการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรีในทุกสังกัดอยู่ในระดับมาก ไม่มีความแตกต่างระหว่างสังกัด ทำให้สะท้อนได้ว่าการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างสังกัดของนักศึกษา แต่อาจจะแตกต่างกันได้ตามคุณลักษณะของบุคคล อย่างเช่น จากผลการวิจัยของ ทักษิณา เครือหงส์ และคณะ (2558) ค้นพบว่า นักศึกษาที่อยู่ต่างชั้นปีมีการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิวเมฆ นาวา บุญนิยม (2558) ที่ทำวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนปทุมมอศอก โดยพบว่าคุณลักษณะของบุคคลมีผลทำให้ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน บุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชนปทุมมอศอก ที่มีเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพในชุมชน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และประสบการณ์เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน ดังนั้น น่าที่จะต้องมีการปลูกฝังแนวคิดเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำเป็นที่จะต้องทำให้ชั้นปีที่ 1 เพื่อจะได้มีเวลาปมเพาะที่นานขึ้น

2. โมเดลการวิเคราะห์เส้นทางที่ระบุค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต จากผลการวิเคราะห์เส้นทางในการวิจัยเรื่องนี้ พบว่า ได้ผลสอดคล้องกันกับงานวิจัยของ บุษกร คำโฮม และ ศุภกัญญา จันทรุกษา (2558) กล่าวคือ ตัวแปรความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่มีส่วนที่คล้ายกันและน่าจะสนับสนุนแนวทางการปลูกฝังกรอบความคิด เรื่อง ความรู้คู่คุณธรรม ได้ก็คือ ผลการวิจัย

ของ บุซเซอร์ คำโฮม และ ศุภกัญญา จันทรุกษา (2558) ที่ค้นพบว่า กิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับทฤษฎีต่าง ๆ ทางพฤติกรรมศาสตร์ (Ajzen, 1991; Fishbein & Ajzen, 1980; Rokeach, 1968; Sideridis & Kaissidis-Rodafinos, 2001; Triandis, 1971; Wicker, 1971) ที่ระบุว่าความรู้ไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรม แต่จะต้องส่งผ่านตัวแปรอื่น ๆ เช่น เจตคติ หรือเจตนาเชิงพฤติกรรม เป็นต้น

3. แนวทางการปลูกฝังกรอบความคิด เรื่อง ความรู้คู่คุณธรรม มีลักษณะเป็นกระบวนการแบบขั้นบันได 5 ขั้นตอน กระบวนการดังกล่าวคล้ายกับงานวิจัยของ ประทีป พิษทองกลาง และ ญาตาวิมินทร์ พิษทองกลาง (2559) แต่แค่ทำในบริบทวัยรุ่นและสอนโดยใช้หลักพุทธธรรมประกอบ แต่ผลการเรียนรู้ที่ได้ก็จะคล้ายกัน ขั้นตอนในการวิจัยเรื่องนี้มี 4 ขั้น คือ สนุก สติ สำนึก สาระ และผลการจัดการเรียนรู้ พบว่าพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาของวัยรุ่นทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การดู การอยู่ (ใช้ชีวิต) และการกินเพิ่มขึ้นทุกด้าน กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สามารถสร้างความสนุก ปลูกศรัทธา พัฒนาสติ ส่งเสริมจิตสำนึกของนักศึกษาจนสามารถนำไปใช้เป็นวิถีชีวิต และพัฒนาวิธีคิดของตนเองได้ จากผลการวิจัยที่พบทวนมาจะพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำเป็นต้องอาศัยการจัดการกิจกรรมเพื่อช่วยส่งเสริม ผลงานวิจัยเรื่องนี้ที่มีการนำนักศึกษาไปฝึกปฏิบัติหรือลงมือทำด้วยตนเองในโครงการตามแนวพระราชดำริที่ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐาน จะทำให้นักศึกษาเกิดผลการเรียนรู้ได้รวดเร็ว เช่นเดียวกับงานวิจัยเรื่องอื่น ๆ ที่ใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือในการทดลองและได้ผล เช่น ผลงานวิจัยของ สุศุภาพร วงศ์จางงค์ และ นีออน พิณประดิษฐ์ (2554) ที่ศึกษาเรื่อง ความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้านในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ก็ค้นพบว่า ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแม่บ้านหลังเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้นจากเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถาบันอุดมศึกษา ควรเริ่มจากการบ่มเพาะให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในหลักการและเงื่อนไขของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 แนวทางการปลูกฝังกรอบความคิด เรื่อง ความรู้คู่คุณธรรมสามารถนำไปปรับใช้กับนักศึกษาปริญญาตรีได้ทันที แต่ขณะเดียวกันก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในระดับอื่น ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือระดับบัณฑิตศึกษา

1.3 กรอบความคิด เรื่อง ความรู้คู่คุณธรรม เป็นกรอบความคิดเติบโต (growth mindset) ที่คนไทยทุกคน ไม่ใช่แค่ นักศึกษาปริญญาตรีควรจะต้องมี หากไม่สามารถปลูกฝังผ่านกระบวนการของการศึกษาเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษา ก็อาจจะนำหลักการไปปรับใช้ได้ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในหัวข้อเกี่ยวกับการพัฒนากรอบความคิด เรื่อง ความรู้คู่คุณธรรม โดยใช้แนวคิด ทฤษฎี ปรัชญา หรือหลักการอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยในระยะยาว (longitudinal study) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของคนในสังคมต่าง ๆ ที่ดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเจตคติต่อพฤติกรรมการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเนื่องจากมีความไม่สอดคล้องกันระหว่างผลงานวิจัยหลายชิ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2552 (2 กรกฎาคม พ.ศ. 2552)*. กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน*.

กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561*.

กระทรวงศึกษาธิการ.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2564, 28 พฤษภาคม). *คติพจน์*. <https://th.wikipedia.org/wiki/จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย>

ชูชัย พิทักษ์เมืองแมน. (2553). *ทัศนะของนักศึกษาต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต : กรณีศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

ทักษิณา เครือหงส์, ธัญจิรา บุญพิชญากา, และ รุจิรา คงนุ้ย. (2558). การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 9(ฉบับพิเศษ), 616-632.

ทิวเมฆ นาวาบุญนิยม. (2558). การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ปฐมอโศก จังหวัดนครปฐม. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 2(1), 27-44.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุษกร คำโฮม และ ศุภกัญญา จันทร์ทุกขา. (2558). แบบจำลองการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาคณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. *วารสารปัญญาทัศน์*, 7(ฉบับพิเศษ), 86-98.

ประทีป พิษทองกลาง และ ญาตาวิมินทร์ พิษทองกลาง. (2559). รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.*, 4(2), 17-37.

ปริยานุช ธรรมปิยา. (2555). *การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.

- มติชนออนไลน์. (2559, 21 เมษายน). โฟล่ออีก-สงสัย “ลอก” อธิการศิลปากรสั่งตรวจสอบ “วิทยานิพนธ์ ป.เอก” เจ้าตัวแจง-สี่มอ้างอิง. <http://www.matichon.co.th/news/113064>
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. (2564, 28 พฤษภาคม). *ปรัชญา/วิสัยทัศน์/พันธกิจ*. <https://sru.ac.th/philosophy-vision-missions/>
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. (2564, 28 พฤษภาคม). *ปรัชญา/ปณิธาน/วิสัยทัศน์/พันธกิจ*. <https://www.pbru.ac.th/pbru/resolution>
- วิสาข่า ภูจินดา และ วิวัฒน์ แก้วดวงเล็ก. (2558). การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนเมือง และชุมชนชนบทในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสาร สาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*, 10(1), 39-48.
- สุดาพร วงศ์จำนงค์ และ นีออน พิณประดิษฐ์. (2554). ความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของแม่บ้านในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี : การศึกษาและการจัดกิจกรรมผสมผสาน. *วารสารวิจัย มข.*, 1(2), 67-85.
- สุรเจต ไชยพันธ์พงษ์. (2560). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารมหาวิทยาลัยในยุคไทยแลนด์ 4.0. *วารสารร่วมฤกษ์ มหาวิทยาลัยเกริก*, 35(1), 33-54.
- สำนักข่าวอิศรา. (2559, 30 พฤศจิกายน). “ชื่อ-ชาย” ป.บัณฑิต วิชาซีพครู ยุคเสื่อมของระบบการศึกษาไทย. <http://isranews.org/thaireform/thaireform-documentary/item/10759-2011-04-19-07-53-03.html>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *รายงานสรุปโครงการประชุมแถลง เรื่อง แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579* [เอกสารอัดสำเนา]. สกศ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. 21 เซ็นจูรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- Sanook. (2559, 23 ธันวาคม). “กราบรณ” ผลผลิตของสังคมนิยมความรุนแรง!?. <http://news.sanook.com/2097866>.
- Thaipublica กล่าวหาความจริง. (2559, 30 พฤศจิกายน). *ครั้งแรกในประวัติศาสตร์ สภาจุฬาฯ ถอนปริญญา เอก “ศุภชัย หล่อโลหการ” ไม่มีผลย้อนหลัง “บวรศักดิ์” แจงในอดีตอาจจะใช้โดยสุจริต*. <http://thaipublica.org/2012/06/plagiarism-5>.

ภาษาอังกฤษ

- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Process*, 50, 179–211.
- Choochom, O. (2015). A causal relationship of living behavior based on sufficiency economy philosophy for Thai university students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 177, 260-264.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2007). *Designing and conducting mixed methods research*. Sage.
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). *Belief, attitude, intention and behavior: An introduction to theory and research*. Addison–Wesley.
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1980). Predicting and understanding consumer behavior: Attitude–behavior correspondence. In I. Ajzen & M. Fishbein (Eds.), *Understanding attitudes and predicting social behavior* (pp. 148-172). Prentice Hall.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2018). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Cengage Learning EMEA.
- Rokeach, M. (1968). A theory of organization and change within value-attitude systems. *Journal of Social Issues*, 24(1), 13-33.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2016). *A beginner's guide to structural equation modeling* (4th ed.). Taylor & Francis.
- Sideridis, G. D., & Kaissidis-Rodafinos, A. (2001). Goal importance within planned behavior theory as ‘the’ predictor of study behaviour in college. *British Journal of Educational Psychology*, 71, 595-618.
- Triandis, H. C. (1971). *Attitude and attitude change*. John Wiley & Sons.
- Wanasilp, W., & Tangvitoontham, N. (2015). The relationship between the understanding of philosophy of sufficiency economy and the living standard: the case study of sufficiency economy community in lower northern region of Thailand. *International Journal of Business and Economic Development*, 3(1), 87-95.
- Wicker, A. W. (1971). An examination of the “other variables” explanation of attitude – Behavior inconsistency. *Journal of Personality and Social Psychology*, 19, 18–30.